

Täysistunto

Keskiviikko 2.12.2020 klo 14.00—22.15

10. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi energiaverotusta koskevan lainsäädännön muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 167/2020 vp

Toimenpidealoite TPA 139/2020 vp

Valiokunnan mietintö VaVM 31/2020 vp

Ensimmäinen käsittely

Puhemies Anu Vehviläinen: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 10. asia. Käsittelyn pohjana on valtiovarainvaliokunnan mietintö VaVM 31/2020 vp. Nyt päätetään lakiehdotusten sisällöstä. — Verojaoston puheenjohtaja, edustaja Viitanen.

Keskustelu

19.50 **Pia Viitanen sd** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kysymys on siis energiaverosta, hallituksen esityksestä, jota käytännössä valiokunta puoltaa teknisin muutoksin ja esittää yhtä lausumaa. Tässä on kysymys lähinnä siitä, että tässä tehdään korotuksia energiaveroon hyvin samalla tavalla kuin eduskunta on valitettavasti joutunut monena vuotena tekemään tässä historiaan katsoen.

Toinen asia, mikä tässä on tietenkin erittäin myönteinen, on, että alennetaan sähköveroluokan II vero EU:n minimiin ja sitten taas toisaalta energiaintensiiviselle teollisuudelle maksettavasta polttoaineiden energiaveron palautuksesta luovutaan vaiheittain siten, että tarkoitus on, että vuonna 2025 tätä palautusta ei enää ole. Tämä energiaveron korotus on kautta linjan ensinnäkin 2,7 euroa, ja se toteutetaan energiasisältöveron kautta. Fiskaalinen vaikutus on semmoinen 105 miljoonaa euroa tällä korotuksella.

Tämä sähköveroluokan alentaminen on valiokunnan mielestä myönteistä. Se parantaa teollisuuden kilpailukykyä, ja huomattavaa ehkä on se, että se tehdään hallitusohjelmaan nähden jopa etuajassa, eli se toteutuu nyt heti.

Oikeastaan eniten keskustelua meillä jaostossa herätti nyt tämä energiaveron palautuksesta luopuminen. Siitä tuli eniten keskustelua. Käsittelimme sitä kohtuullisen paljon, ja sitä koskien teimme myös tämän mainitun lausuman. Lähtökohtanahan tässä on se, että siirtymävaiheen aikana pikkuhiljaa leikkautuu tämä järjestelmä, ja ideana on se tehdä mahdollisimman ikään kuin kivuttomasti, niin että niille, jotka kärsivät, jäisi hieman aikaa siirtymälle vaikkapa sitten ympäristöystävällisempään tuotantoon ja sopeutua tähän. Pääsääntöisestihän menee ihan suunnitellusti tämä malli, ja sitä on rakennettu siten, että sitä on arvioitu myös myönteisellä tavalla, mutta myös huolta esitettiin joiltain teollisuudenaloilta, energiaintensiivisiltä aloilta. He katsoivat, että kun tällä hetkellä tilanne on maailmanmarkkinoilla hyvin haastava ja pandemia tietenkin tuo oman lisähaasteensa ja suhdanne on heikko, niin kaikissa tapauksissa kaikille yksiköille esimerkiksi ei jäisi riittävästi aikaa siir-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 156/2020 vp

tyä näihin puhtaimpiin ratkaisuihin. Siksi osa asiantuntijoista toivoi, että tähän niin sanottuun taulukkoon, jolla palautus poistuu, tehtäisiin tietynlaisia korjauksia, jotta siirtymäaikaa voisi olla enemmän ja poistettaisiin vähemmän kerralla.

Puhemies, täytyykö tulla sinne? Minulla paljon ei ole enää, mutta teemme nyt niin, että tulen sinne.

Puhemies Anu Vehviläinen: Tulkaa tänne pönttöön, niin en täältä kopsuttele. [Puhuja siirtyy puhujakorokkeelle]

Puhemies! Jatkan tästä. — Eli siis kaiken kaikkiaan juuri siksi halusimme jollakin tavalla tulla vastaan. Kävimme pitkään keskustelua, mitä asian kanssa tulisi tehdä, ja päädyimme siihen, puhemies, että teemme ponnen, jossa velvoitamme nyt sitten seuraamaan tarkasti kaiken kaikkiaan tätä tilannetta, ja tämä ponsi kuuluu — luen sen kokonaan, jotta se avaa ajatteluamme:

”Eduskunta edellyttää, että hallitus seuraa tarkoin 2. lakiehdotuksen 8 a §:n mukaisen veronpalautusten porrastetun leikkauksen vaikutuksia energaintensiivisten teollisuusyritysten kilpailukykyyn epävarmassa suhdannetilanteessa ja työllisyyden ja tuotannon jatkuvuuden turvaamiseksi ryhtyy tarvittaviin toimiin päästövähennyssitoumusten puitteissa.”

Tietenkin tämä loppu korostaa sitä, että emme suinkaan tarkoita tällä, että unohtaisimme sen, että hallitusohjelman tavoitteena on päästöjä vähentää ja siellä on hyvin kunnianhimoiset tavoitteet, mikä on aivan oikein tietenkin, kun maapallon tulevaisuutta ajatellaan. Mutta muistutamme kuitenkin tässä tilanteessa, että kysymys on enemmän siitä, että haluamme tässä ja nyt varmistaa, että kun näitä haasteita on, niin nimenomaan työllisyys huomioon ottaen täytyy sitten olla tilanteessa, jos näyttää heikolta, valmius jollakin tavalla vastata heikkenevään tilanteeseen ja etsiä tarvittavia keinoja, miten. Tietenkin myös muistutamme toisaalla paitsi päästövähennystavoitteista myös siitä, että tietyllä tavalla kuitenkin, totta kai, on myös kokonaisuutena tarkoitus supistaa ympäristölle haitallisten tukien kokonaismäärää. Sen toteamme täällä myös. Tämä on varsin tasapainoinen ja hyvä lausuma tässä suhteessa.

Puhemies! Koska aika on kulunut, en tämän tarkempaa kerro, mutta tässä on sisällä muitakin elementtejä meidän mietinnössämme. — Kiitos.

19.56 Matias Marttinen kok: Arvoisa rouva puhemies! Käyn lyhyesti kokoomuksen vastalauseen sisällön läpi.

Ensinnäkin haluan kiittää verojaoston puheenjohtajaa ja koko verojaostoa siitä, että pääosinhan olemme löytäneet kuitenkin tässä toisemme, ja monesta kysymyksestä mielestäni on löytynyt aika hyvätkin kirjaukset. Nostan yhtenä esimerkkinä sellaisen vähän ehkä erikoisen asian, joka on noussut valiokunnan käsittelyssä esille, joka liittyy kierrätysteollisuuden toimintaan Suomessa. Tilastokeskuksen toimialaluokituksen osalta tämä niin sanottu C-luokka on teollisuusluokka, johon kuuluvat yritykset pääsevät tämän sähköveron kakkoskannan piiriin, mutta sitten taas kierrätysteollisuuden toimijat, joista monet käyttävät uusioraaka-ainetta — joko jalostavat tai sitten käyttävät myös tässä uudistuotannossa — luokitellaankin E-luokkaan. Tämä on johtanut tilanteeseen, jossa käytännössä osa näistä kierrätysteollisuuden toimijoista on ollut selvästi epäedullisemmassa asemassa verotuksen suhteen kuin vastaavasti semmoiset yritykset, jotka ovatkin käyttäneet vaikka neitseellistä raaka-ainetta omassa tuotannossaan. Tämä ei tietysti myöskään kiertotalouden näkö-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 156/2020 vp

kulmasta ole missään tapauksessa toivottava tilanne, ja nyt meillä on mietinnössä siitä hyvät kirjaukset, ja toivon sitten, että myös maan hallitus vie tätä siltä osin eteenpäin.

Rouva puhemies! Nostan keskeisesti esille asian, minkä takia olemme päätyneet jättämään vastalauseen tähän mietintöön, ja se koskee nimenomaan tätä energiantensiivisen teollisuuden energiaveron palautusta. Meillä tosiaan tuli ilmi näissä lausunnoissa myös aika vahvaakin huolta ja kritiikkiä siitä, että tämä laskentakaava, joka perustuu niin sanottuun jalostusarvoon ja siihen, miten se on porrastettu vuosina 20–24, tulee johtamaan tosiasiassa siihen, että vaikka on puhuttu tästä neljän vuoden siirtymäajasta, niin usean yrityksen osalta se hyöty poistuu jo vuoden tai kahden vuoden aikana. Tämä on tullut esille erityisesti metsäteollisuuden toimijoiden osalta, ja vaikka kokoomus totta kai kannattaa nimenomaan tätä sähköveron kakkoskannan alentamista sen EU-minimiin — se tukee teollisuuden sähköistymistä ja meidän teollisuuden toimintaedellytyksiä — niin olisi kuitenkin tässä tilanteessa tarpeen myös aika herkillä korvalla arvioida sitä, miten näitä veromuutoksia on tarpeen tässä tilanteessa toteuttaa. Olemme päätyneet siihen, että vaikka kannatamme tätä energiaveron palautuksen poistamista, niin koska kuitenkin on selvää, että tämä kriteeristö on nyt rakennettu niin, että tosiasiassa se ei palvele tätä tarkoitusta niin hyvin kuin sen pitäisi palvella, niin olemme esittäneet siihen pykälävastalauseen, jossa esitämme tämän laskentakaavan osalta poistumista hieman matalammalla kaavalla, jolloin todennäköisesti ne vaikutukset näille yrityksille eivät tule heti ensimmäisen vuoden aikana vaan he pystyvät sitten myös hyödyntämään tätä laskentakaavaa eri tavalla. Tältä osin olemme sitten tämän vastalauseen tehneet.

Olemme myös esittäneet lausumaa, joka koskee tätä kierrätysteollisuuden tilannetta. Niin kuin totesin, se on toisaalta myös mietinnössä todettu, mutta halusimme sen myös ikään kuin vielä vahvemmin tuoda tässä kohtaa esille.

Mutta kuitenkin, rouva puhemies, mitä tulee itse tähän lämmityspolttoaineiden veronkorotukseen, niin näemme, että veropolitiikassa pitäisi nimenomaan pyrkiä verottamaan niitä haittoja ja hakemaan välillisen verotuksen kautta näitä verokohteita, jotta taas vastaavasti voimme sitten keventää työn verotusta ja toivottavasti myös yritysten verotusta. Sitä ikään kuin tästä perusratkaisusta, kuten myös turpeen verotuksen osalta, olemme samaa mieltä, emmekä esittäneet siihen muutoksia suhteessa tähän hallituksen esitykseen.

Mutta, rouva puhemies, tässä nämä keskeiset asiat. Näemme tosiaan näin, että tämän energiaveron palautuksen osalta tämä hallituksen malli ei ole onnistunut ja siihen on perusteet esittää muutosta.

20.01 Raimo Piirainen sd: Arvoisa puhemies! Kiitoksia verojaoston puheenjohtajalle ja edustaja Marttiselle tämän asian avaamisesta. Hyväähän tässä on tämä sähköveron kakkosluokan alentaminen siihen EU-minimiin, mutta niin kuin tuossa Marttisen puheenvuorossa tuli esille, ongelmaksi tämä muodostuu sitten niille muutamille metsäteollisuuden yrityksille, jotka käyttävät fossiilisia polttoaineita lämmitykseen. Nimenomaan kysymys on nyt siitä porrastuksesta — tämä verotus nousee niin jyrkästi, että se vaikuttaa nyt heti välittömästi muutamien metsäteollisuuden yrityksiin. Tästä on oltu minuunkin yhteydessä, ja olen ymmärtänyt, että heidän tavoitteenaan olisi ollut se, että olisi pystynyt ottamaan heti loivemmin, ja sitten siellä loppupäässä porrastus olisi noussut jyrkemmin. Se olisi antanut tiettyllä tavalla näitten fossiilisten polttoaineitten korvaamiselle ja uusille investoinneillekin reagointiaikaa.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 156/2020 vp

Tietysti tämä verojaoston esittämä ponsi on siinä mielessä ihan merkityksellinen, että se panee nyt hallituksen seuraamaan, miten tämä tilanne kehittyy. Koska on kumminkin kysymys merkittävästä teollisuudenalasta ja suomalaisesta tuotannosta ja sen kehittämisestä ja jalostusasteen edelleen nostamisesta ja myös työpaikoista, niin on kyllä tärkeätä, että tätä tilannetta hyvin seurataan. — Kiitoksia.

20.03 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa herra puhemies! Tämä valtiovarainvaliokunnan mietintö koskien energiaverotusta on toki ohjelman mukainen ja siinä mielessä perusteltu, mutta yksi kohta siinä on, jota minun on mahdoton hyväksyä. Ymmärrän toki, että hallitusohjelman mukaan mennään, mutta tähän asiaan varmaan meidän pitää palata.

Nimittäin tämä turpeen verotuksen korottaminen megawatin osalta 2,7 euroa on aiheuttanut markkinoilla valtavan häiriön. Jos joku Suomen kansanedustajista kuvittelee, että tällä saadaan valtion kukkaraan lisärahaa, niin ei saada penniäkään, vaan sillä menetetään. Tällä hetkellä kattiloissa palaa tukkipuuta ja kuitupuuta, vaikka hallitusohjelmassa muuta sovittiin. Siellä palaa ihan rajattomasti, ja haketetaan nyt parhaita metsiä suoraan polttokattilaan ja tehdään kansantaloudelle valtavaa vahinkoa. Antti Asikainen, nykyinen Luonnonvarakeskuksen tutkimusjohtaja, on tehnyt tarkan tutkimuksen, paljonko on yhden kiinto-kuutiometrin jalostamisen lisäarvo tälle yhteiskunnalle. Se on 242 euroa. Nyt nämä 242 euroa joka motilta palavat kaasuna taivaalle.

Tämä turveviha on aiheuttanut juuri tämän ongelman, joka on meille ihan valtava ongelma. Me olemme heittäneet samalla romukoppaan Suomen huoltovarmuuden. Miettikääpä sitä, mitä luin tuossa lehdestä tänä päivänä juuri ennen tätä täysistuntoa: Euroopasta tulee 4 000 kuutiometrin laiva haketta, jonka alkuperää emme tiedä. Laskekaapa, kuinka monta kuutiota palaa polttoöljyä, kun se jyskyttelee Pohjanmeren kautta Tanskan salmista läpi tänne Suomeen ja purkaa lastinsa satamaan. Siinä on mennyt melkein se energiasisältö, mikä siinä laivassa on rahtina. On aivan hölmöläisten hommaa toteuttaa energiapolitiikkaa tällä keinoin — vaikka olen hallituspuolueen jäsen, niin pitää uskaltaa sanoa asia niin kuin se on. Verotulot pienenevät valtiolle, yritysten toiminta vaikeutuu, ja vaarannetaan koko Suomen energiantuotantoala.

Nimittäin, kuten olemme tänä syksynä kaikki kokeneet, Suomessa on satanut vettä koko ajan. Millä ihmeellä tuolta metsästä saadaan energiapuut liikkeelle, kun varastoja ei ole, ja ne energiapuuvarastot, mitä teiden varsilla on, ovat niin märkiä, että ei semmoista tulitikua K-kaupasta löydy, että sillä saa sen rovion syttymään. Ei pala. Siihen tarvitaan tuki-polttoaineeksi aina turvetta. Jos pannaan kuivaa turvetta sekaan parikymmentä prosenttia kokonaismäärästä, niin tulee aivan erinomainen polttoseos, mutta nyt siinä poltetaan joko kivihiiltä seassa taikka sitten kevyttä polttoöljyä. Raskasta polttoöljyä ei tietävästi enää niissä yhteyksissä käytetä, ainakaan pienemmissä voimaloissa. En tiedä, onko se enää lailistakaan. Mutta joka tapauksessa joudutaan fossiilia raakasti käyttämään tai sitten maakaasua työntämään lisää.

Joku sanoo sitten, tuleeko siitä, kun puuta poltetaan, jotakin hyvää. Totta kai siitä tulee hyvää, kun kotimaista poltetaan, mutta nyt on markkinan vallannut suurimmaksi osaksi Venäjältä tuleva hake. Tänä päivänä Oulun Toppilan voimalaitokseen viimeviikkoisen tiedon mukaan ajetaan Venäjältä haketta. Venäläinen hake on vallannut senkin. Mitäpä tehdään Suomen eduskunnassa sinä päivänä, jos tämä korona villiytyy oikein pahaksi ja itäraja menee kiinni? Kaikkien Suomen suurkaupunkien energiatuotanto loppui siihen.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 156/2020 vp

Ajelin viime perjantaina Kuutostietä kohti kotiani Ilomantsia, niin yksi epäilevä tuomas soitti minulle, kun täällä jossakin keskustelussa olin sanonut, että venäläistä haketta ajetaan rekoilla paljon Suomeen, ja epäili minun puheeni oikeellisuutta. Sattumoisin olin juuri sillä hetkellä Parikkalassa Kolmikannan rajanylityspaikan risteyksessä Kuutostiellä odottamassa vuoroani. Miksi? Siinä oli pitkä jono hakerekkoja menossa Venäjälle hakemaan kuormaa — valtavan pitkä jono. Onneksi minulla oli eväät mukana, ei siinä ollut mitään hätää odotellessa. Minä kyllä kärsivällisesti odotin, kun rekat menivät siinä kohti Kolmikannan ylityspaikkaa. Tämäkö on suomalaista energiapolitiikkaa? Järjetöntä touhua, tehdä Suomen valtiolle vahinkoa, menettää verotuloja ja tehdä ilmastollisesti valtava vahinko.

Tilastokeskuksen polttoainekertoimien mukaan puun polttaminen tuottaa ilmakehään enemmän hiilidioksidia kuin esimerkiksi turpeen polttaminen. Se on suurin piirtein samalla tasolla kuin kivihiili. Tällä me tuhoamme suomalaisia yrityksiä, satojen miljoonien omaisuus heitetään romukoppaan ja vaarannetaan suomalainen huoltovarmuus. Jos joku kuvittelee, että me saamme turpeen vähentämisellä jotakin hyvää aikaan, niin me samalla vaarannamme maatalouden, koska kuiviketurvetta välttämättä tarvitaan. Sitä tarvitaan aktiivihiilen tuotantoon. Ilomantsissa kohta lähtee mylly pyörimään, ja uusia rakennetaan varmaan. Se vaarantaa meillä lasinalaisviljelyn eliikkä kasvihuonetuotannon, koska kasvualustat ovat aina turpeesta, korvaavaa tuotantoa ei ole. Samoin broilerin tuotanto loppuu, koska turve on siellä aivan välttämätön.

Arvoisa puhemies! Me olemme lakeja korjanneet, kuten taksilain, kun todettiin sen olevan huono. Se kiitettävällä nopeudella on korjattu, ja annan sille suuren arvon, että eduskunta reagoi silloin, kun siihen on syytä. Toivon hartaasti, että nyt kun Suomen eduskunta tekee päätöksiä, tähän turveasiaan palataan. Ilmastopolitiikan kanssa tällä ei ole mitään muuta tehtävää kuin se, että kun muutamme tai palautamme kylmänviileästi tämän turpeen veron nolliin, niin teemme valtavan ilmastoteon, koska silloin palaa kaikki suomalainen huono puu kattilassa hyvin ja energianlähde on siinä voimalaitoksen vieressä ja samalla saamme kaikki eurot jäämään Suomeen. Nyt tästä tilanteesta hyötyy hollantilainen jobbari, joka myypi suomalaisille energiapuuta, tai Baltian maissa oleva jobbari, joka myy suomalaiseen voimalaitokseen energiaa, samoin venäläinen myyjä tuolla itärajan takana. Totta kai hänen bisneksensä on menestyvää silloin, kun on suomalaisten pakko ostaa. Ja arvatakaas, mitä se markkinoilla tekee, kun myyjä tietää, että ostajan on pakko ostaa? Se ei ainakaan hintaa laske. Tällaista on tämä meidän energiapolitiikka, ja toivon hartaasti, arvoisa puhemies, että ensi talvi ei olisi pakkastalvi. Jos se on pakkastalvi, olemme todella, todella suurissa vaikeuksissa.

Turpeen nostosta sen verran vielä, että turvetta — sitä kasvuturvetta tai maatalouden tarvitsemaa turvetta tai aktiivihiiliturvetta tai kasvihuoneturvetta — ei voida nostaa niin, että sieltä otetaan vain tietyt jakeet. Suo antaa sen, minkä se antaa, ja eri nostovaiheessa olevia soita pitää olla joka puolella Suomea. Nyt tämäkin vaarantuu, koska yrittäjät lopettavat. Ei kukaan pidä kalustoa kymmenen prosentin teholla pystyssä, saatikka ympäristölupia. Ne maksavat valtavasti, vaikka mitään ei saa tehdä.

Toivon, että Suomen eduskunta ottaa tämän vakavasti. Tilanne on nimittäin vakava. Yksikään edustaja ei ole vielä puhunut suureen ääneen tässä salissa, allekirjoittaneen lisäksi, huoltovarmuuden turvaamisesta. Se on suoraan laissa, ja olisi se nyt kohtuullista, että Suomen eduskunta noudattaisi itse säätämiään lakeja.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 156/2020 vp

20.10 Sari Essayah kd: Arvoisa puhemies! Tämä energiaverotusta koskeva paketti on varsin tuhti, ja tässä meillä verojaoston puheenjohtaja esittelikin sitä monipuolisesti. Tietysti tässä on nyt syytä huomauttaa siitä, että esitys pitää sisällensä kyllä myös hyviä elementtejä, vaikka edustaja Hoskosen tavoin muun muassa kristillisdemokraatit kiinnittävät huomiota tähän turpeen nopeutettuun alasajoon ja sen mukana tuleviin ongelmiin. Mutta tämä sähköveron alentaminen on varmasti sellainen asia, josta tässä salissa ollaan ehdottomasti yhtä mieltä, että se on hyvä asia. Tietysti valiokunnassakin eniten keskustelua herätti tämä energiaveron palautusjärjestelmä ja erityisesti se, mitä se mahdollisesti tällä menetelmällä aiheuttaa energiaintensiiviselle teollisuudelle ja tuleeko mahdollisesti ongelmia. On hyvä, että valiokunnassa siihen tuli ponsi, että asiaa aiotaan seurata.

Siitä huolimatta tässä esityksessä on myös niitä huonoja kohtia, ja kristillisdemokraatit päätyi jättämään oman vastalauseen ihan meidän vaihtoehtobudjetin pohjalta. Eli niiltä pohjilta, kun olemme myöskin vaihtoehtobudjetissa kiinnittäneet huomiota lämmityspolttoaineitten verotukseen ja sen kiristymiseen, myöskin omassa vastalauseessamme tuomme tämän epäkohdan esille. Elikkä tämä 105 miljoonan euron korotus — kristillisdemokraatit haluaisivat, että tämä lämmityspolttoaineitten ja työkaluitten verotuksen kiristäminen peruttaisiin. Erityisesti kun ajattelen haja-asutusaluetta, siellä lämmityspolttoaineitten verotuksen kiristäminen heikentää maaseudulla asuvien ihmisten toimeentuloa, ja voi sanoa, että se asuminen siellä on jo muutoinkin kallista ja energiaverotuksen kiristäminen ehdottomasti sitä nostaa. Sen sijaan asuntojen hinnat ovat kyllä tipahtaneet niin, että varallisuus Suomessa kyllä uusjaon kokee sen suhteen, että jos vanhemmat ovat esimerkiksi 60-luvulla rakentaneet omakotitalonsa pääkaupunkiseudulle, niin varallisuusarvot säilyvät, mutta samanarvoisista maaseudulle rakennetuista, kauemmaksi Itä- ja Pohjois-Suomeen rakennetuista asunnoista kyllä täytyy sanoa, että niitten arvot ovat täysin romahtaneet, ja voi ajatella näin, että perikunnat pikemminkin saavat riesoikseen näitä vanhoja omakotitaloja, joita juuri kukaan ei enää huoli. Tietysti täytyy toivoa, että koronan myötä huomattaisiin se, että Suomessa tosiaan tämä monipaikkaisuus olisi sitä tulevaisuutta, ja nämä vanhatkin asunnot siellä maaseudulla saisivat sitten ostajansa. Mutta äärimmäisen tärkeää on nyt huolehtia sosiaalisesta oikeudenmukaisuudesta ja siitä, että nyt nämä asumisen kustannukset eivät entisestään nouse.

No, osana tätä lämmityspolttoaineitten verotuksen korotusta turpeen verotus kiristyy, niin kuin täällä edustaja Hoskonen toi esille, 2,7 eurolla megawattituntia kohden. Tämä turpeen käytön nopea alasajo tulee — aivan niin kuin kuulimme — käytännössä johtamaan siihen, että lämmöntuotannossa käytetään jatkossa entistä enemmän kivihiihtä ja öljyä. On vaikea nähdä, mikä tässä on ilmastoystävällistä, koska puunpoltto myöskin energiantuotannossa tulee lisääntymään, mikä on varmasti myös ympäristönäkökulmasta ja huoltovarmuuden kannalta ja myöskin suomalaisen teollisuuden kannalta huono asia, että meillä sitten tukkipuuta mahdollisesti ajautuu polttoon. Hiljattain on uutisoitu myös siitä, että energialaitokset joutuvat nyt kyllä varautumaan ennakoitua nopeammin tähän turpeen poltosta luopumiseen, koska turvetuotannon alasajo on lähtenyt tapahtumaan hyvin nopeasti, ja aivan niin kuin edustaja Hoskonen sanoi, tällä hetkellä sitten venäläistä haketta rahdataan Suomeen ja öljyä ja kivihiihtä palaa kattiloissa, että ei tässä hommassa voi nähdä järjen hiventä. Kotimaisen energiapuun riittävydestä ei myöskään ole takeita, ja kotimaisen turpeen korvaaminen näillä ulkomaisilla ja erityisesti vielä osassa fossiililla ei ole millään tavalla kestävää kehitystä. Niinpä kristillisdemokraattien toinen ponsi, lausumaehdotus, koskee sitä, että me edellytämme, että hallitus peruu nämä toimenpiteet, joilla koti-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 156/2020 vp

mainen turvetuotanto ajetaan päästökauppamekanismia nopeammin alas, koska päästökauppamekanismihan olisi joka tapauksessa tullut huolehtineeksi siitä, että tämä hallitusohjelman kirjaus olisi toteutunut. Lattiahintamekanismin tuominen ja tämä veronkorotus tähän ovat aivan turhia toimenpiteitä, ja siinä mielessä tässä asiassa toivonkin, että edustaja Hoskonen rohkeasti tätä asiaa pitää esillä ja yrittää vielä saada hallituksen sisällä muutosta aikaiseksi.

Sitten kolmantena asiana: Täällä taisikin tulla jo kokoomuksen puheenvuorossa esille, kun edustaja Marttinen sanoi tästä energiantensiivisen teollisuuden kilpailukyvyistä ja työllisyydestä. Siitä tulee huolehtia, eikä tässä koronatilanteessa vientiteollisuuden kustannusten kasvattaminen ole missään mielessä järkevää. Energiaverouudistus nimenomaan palautusjärjestelmän osalta pitäisi tehdä sillä tavalla, että se mahdollistaa siirtymän näihin puhtaampiin ratkaisuihin, mutta kuitenkin niin, että kilpailukyky säilyy. Puhutaan viiden vuoden siirtymäajasta, ja sen tulisi kohdella näitä eri teollisuudenaloja tasapuolisesti, ja tässä meillä tosiaankin oli teollisuuden puolelta huolestuneita yhteydenottoja ja asiantuntijakuulemisissa tämä asia nousi esille. Toki on hyvä, että tänne kirjattiin, että asiaa aiotaan seurata, mutta tässä monesti käy niin, että siinä seuratessa kerkiää tapahtua näitä vahinkoja, ja me tiedämme, että nyt esimerkiksi UPM tällä hetkellä pohtii, minne tulee seuraava tuotantolaitos, tuleeko se Suomeen vai meneekö se jonnekin Keski-Eurooppaan. Kyllä meidän pitää pystyä lähettämään tästä salista sellainen poliittinen signaali, että Suomeen kannattaa myös tulevaisuudessa investoida ja täällä kannattaa pitää meidän työpaikat ja niitä edelleen olla lisäämässä.

Arvoisa puhemies! Siksi kristillisdemokraatit jättävät tämän oman vastalauseensa, koska emme pysty kaikilta osin näitä hallituksen toimenpiteitä energiaverotuksen osalta ymmärtämään.

20.17 Päivi Räsänen kd: Arvoisa herra puhemies! Tässä edustaja Essayah ja edustaja Hoskonen ovat käyttäneet erittäin hyvät ja perusteelliset puheenvuorot. Todellakin, itsenäkin tässä nimenomaan tämä turvetuotannon nopea alasajo huolestuttaa, koska kyllä se tulee johtamaan ulkomaisten fossiilisten polttoaineiden lisääntyvään käyttöön ja raakapuun ohjautumiseen polttoon, ja silloin voidaan kysyä, onko tämä edes luonnonvarojen kestävä käytön periaatteen näkökulmasta kannatettavaa ja järkevää.

Samalla se, että hallitus kiristää lämmityspolttoaineiden verotusta merkittävästi ensi vuonna, tarkoittaa sitä, että asumisen hinta erityisesti maaseudulla nousee. Haja-asutusalueiden asukkaat joutuvat maksamaan enemmän asumisestaan tämän energiaverotuksen kiristymisen seurauksena, ja tässä myös hallituksen omat tavoitteet sosiaalisen oikeudenmukaisuuden turvaamisesta ovat mielestäni ristiriidassa tämän esityksen kanssa.

Tässä kristillisdemokraattien edustaja Essayah'n nimissä olevassa vastalauseessa on erittäin hyvät ponnet, joille toivon runsaasti kannatusta sitten aikanaan, kun ne äänestykseen tulevat.

20.19 Markku Eestilä kok: Arvoisa puhemies! Edustaja Hoskonen täällä pohti energiapolitiikkaa, ja oma käsitykseni on jo vuosia ollut samansuuntainen kuin edustaja Hoskosella. Energiapolitiikka ja meidän metsäteollisuus itse asiassa kulkevat käsi kädessä, ja hyvin usein me asetamme vastakkain turpeen ja kivihiilen, ja minun mielestäni näin ei pitäisi tehdä, koska kivihiili tuodaan Suomeen laivalla ja ei se kovin paljon Suomessa työllistä ihmisiä, mutta turve työllistää. Se on aivan eri asia, poltetaanko kivihiiltä vai turvetta.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 156/2020 vp

Semmoinen väärinkäsitys on syytä oikaista, että ei eduskunta semmoista päätöstä eikä semmoista lakia ole tehnyt, että kivihiilen poltto lopetetaan. Siellä lukee selvästi, että huoltovarmuus ja toimitusvarmuus ovat kivihiilen mahdollistava ehto. Nyt kun eduskunta on vahvasti antanut ja eri puolilta on annettu signaalia turvetuottajille ja -yrittäjille, että turve alkaa loppua ja sen käyttö lopetetaan, niin sinä päivänä kun nämä jutut alkoivat, se oli ensimmäinen viesti näille yrittäjille, että nyt ei kannata investoida alaan mitään, mutta nyt siellä on käynytkin niin, että nämä koneet, mitä turvesuolla käytetään, eivät välttämättä helposti kelpaa muualle. Tämä on tyypillinen esimerkki siitä, miten poliittiset puheet vahingoittavat tiettyä toimialaa, ja tällä kertaa kotimaisen energiateollisuuden ja metsäteollisuuden ikään kuin kivijalkaa, turvetuotantoa, sillä kun turve häipyy, niin kuin täällä todettiin, niin puuta pitää polttaa. Sitä tuodaan ulkomailta, se työllistää siellä, ei täällä, ja välttämättä päätöt eivät vähene. Se riippuu hyvin paljon siitä ketjusta, miten markkinat sitten toteuttavat.

Yksi tällainen alueellinen näkökulma, mikä pitäisi ottaa huomioon, on se, että kun puhutaan, että turvetta ja polttoa korvataan, niin se onnistuu joillakin paikkakunnilla hyvin ja joillakin paikkakunnilla huonosti, ja tyypillisesti ne alueet, missä se onnistuu vähän huonommin, ovat pienempiä paikkakuntia, missä sosioekonominen tilanne ihmisillä yleensä on heikompi. Näin ollen tämäkin päätös, turpeen alasajo, kyllä kohdistuu heikommille ja ehkä vähävaraisemmille alueille Suomessa ja väistämättä nostaa taas asumisen kustannuksia, ja ehkä se kaikkein pahin kerrannaisvaikutus tulee juuri siinä, että se vaikuttaa metsäteollisuuteen. Siellä puun hinta muuttuu, ja siellä tapahtuu polttoa, joka ei ole järkevää, jos ajatellaan puun jalostusarvoa ja näin poispäin.

Minun mielestäni edustaja Hoskonen on oikeassa, ja energiapolitiikkaa ei pitäisi tehdä äkkikäännöksillä, koska itse olen käsittänyt, että Suomessa pitäisi olla investointisuoja. Kun joku toimiala investoi kalliisiin koneisiin ja rakentaa tulevaisuudensuunnitelmia, niin sille pitäisi antaa — varsinkin energiapolitiikan ollessa kysymyksessä — erittäin pitkä aika ikään kuin ajaa hallitusti tuotantoa alas. Tämä on kyllä ikävä lopputulema, kun me emme ilmeisesti voi enää pakittaa esimerkiksi turpeen verossa. Edustaja Hoskonen kyllä varmaan siellä hallituspuolueille viisautta jakaa, että pakitetaan, mutta nyt se vahinko on jo ikään kuin tapahtunut. [Puhemies koputtaa] Toivottavasti energiapolitiikka jatkossa on pitkäjänteisempää ja harkitaan paremmin, millä tavalla verotusta säädellään.

20.22 Esko Kiviranta kesk: Arvoisa puhemies! En nyt enää tässä vaiheessa ryhdy täällä yksityiskohtaisesti ruotimaan tätä energiaveroesitystä. Sitä on jo täällä tehty, ja olen itsekin siihen osallistunut.

Haluan käyttää tämän puheenvuoron sen vuoksi, että korostaisin, että tämä valiokunnan lausumaehdotus, josta tulee eduskunnan lausuma, ei ole ihan mikä tahansa lausuma vaan se pitäisi ottaa vakavasti. On tietysti erittäin merkittävä asia, että teollisuuden sähkövero alennettiin EU-minimiin ja samalla monet muut alat pääsivät samaan, mutta sitten on erittäin tärkeä myöskin sitten tämä siirtymävaihe tässä ja se, että energiantensiivisille teollisuusyrityksille palautetaan tätä valmisteveroa edelleen viiden vuoden aikana. Suurena linjana tämä on oikein, mutta saattaa olla, että tässä porrastuksessa on ongelmia joidenkin yritysten tai tehtaiden kannalta, vaikka se toimiikin monilta osin. On sellaisia yrityksiä, jotka menettävät jo 1–2 vuoden kuluessa tämän koko palautusmahdollisuutensa, ja tätä on seurattava. Tietysti varmaan asianomainen teollisuus, lähinnä metsäteollisuus, itse seuraa tätä

Pöytäkirjan asiakohta PTK 156/2020 vp

ja kiinnittää siihen päättäjien huomiota. Toivon, ettei tämä lausuma joutuisi sinne, mihin lausumat yleensä aikojen kuluessa joutuvat — se on nimittäin lausumien hautausmaa.

20.24 Pia Viitanen sd: Arvoisa puhemies! Pyysin oikeastaan puheenvuoroa myös siksi, että äsken, kun tuo viisiminuuttinen meni sen verran nopeasti, en huomannut jaoston puheenjohtajana kiittää jaostoa erittäin hyvästä yhteistyöstä. Jos kuuntelee tätä keskustelua energiaveron korotuksesta tässä salissa, niin väitänpä, että tunnelma on varsin paljon yhteistyöhakuisempi ja seesteisempi kuin monena muuna kertana se on ollut. Keskustelu ei ole repivää. Se on eräällä tavalla myös toisia ja toisten työtä arvostavaa, ja siinä nähdään se, että vaikka asioissa voisi olla vivahde-eroja ja joitain asioita sitten esitellään, tehdään vastalauseita — niin kuin toki oppositio aina tekee, ja minusta juuri näin pitää ollakin — niin kuitenkin minusta oli hyvin tärkeää esimerkiksi se, että me tietyissä painotuksissa myös löysimme toisemme ja ymmärsimme toisiamme, ja esimerkiksi hallituspuolueet keskenään pääsivät sopuun tästä ponnesta asiassa, missä kuitenkin on paljon herkkyyksiä ja monia kulumia: siellä ovat toisaalla nämä päästövähennystavoitteet mutta toisaalta kuitenkin se työn turvaaminen tässä ja nyt, työpaikkojen säilymisen turvaaminen, teollisuuden toimintaedellytysten turvaaminen. Nämä saatiin sovittua yhteen ensin hallitustasolla tämän esityksen muodossa, ja nyt myöhemmin eduskunnassa saimme tämän ponnin hallituspuolueiden kesken aikaan. Kyllä se vaati keskustelua ja se vaati neuvottelua, mutta lopputulos on erinomainen. Samoin oppositiolle kiitos esimerkiksi siitä, että aika maltillinen linja siellä on ollut. Minusta oli tärkeää, että esimerkiksi Marttinen tuossa kertoi tästä yhteisestä huolestamme, jonka kirjasimme tänne, että tietenkin sellaisia tulevaisuusasioita, mitkä pitää selvittää, on vaikkapa se, miten saisimme myös kiertotalouden mukaan tähän edullisempaan sähköveroluokkaan. Kirjoitimme siitä, että seurattava on ja selvitettävä, miten tämä olisi mahdollista.

Puhemies! Henkilökohtaisestikaan tietenkään en koskaan jätä huomiotta näissä esityksissä sitä, että näillä on aina myös tietynlainen vaikutus asumisen hintaan, mistä tässä on mainittu, ja juuri siksi esimerkiksi valiokuntakin tähän kirjasi myös tältä osin seurannan tarpeen. Tätä pitää seurata. Ja sitten halusimme tänne nostaa tekstin myös siitä, mikä minusta on tärkeää, mitä monta kertaa olen poliitikkona viestinyt vuosien varrella: tässä todetaan myös, että nythän hallitus toisaalla myös merkittävästi tukee sitä, että kotitaloudet siirtyisivät tähän kestävään lämmitysmuotoon, eli jos näitä öljylämmitteisiä sitten vaihdetaan näihin päästöttömiin tapoihin, niin voi saada tukea, kotitaloudet voivat saada siinä 2 500—4 000 euroa tukea. [Puhemies koputtaa] Tämän me halusimme kirjata, jotta ihmiset tietävät ja muistavat tämän asian. — Kiitoksia.

20.27 Marko Kilpi kok: Arvoisa puhemies! Pakko kyllä lausua vielä muutama sana turpeesta, vaikka ei nyt niin suunnitelmissa ollutkaan.

Juuri julkaistun selvityksen mukaan kansalaisten luotto meihin kansanedustajiin on vähentynyt selkeästi. Usein kuulee kanssa kritiikkiä, että me emme täällä kykene tekemään fiksua päätöksiä. Kyllä turve on nyt osoittanut tämän asian aika lailla kouriintuntuvasti todeksi. Vaikka hallitusohjelmaan on nimenomaisesti merkitty, että turpeesta luovutaan kestäväällä, maltillisella tavalla, niin siitä huolimatta niin ei tapahdu, niin kuin ollaan nyt nähty. Nyt jo joudutaan etsimään korvaavia polttoaineita, haketta ulkomailta — täysin järjetöntä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 156/2020 vp

Huoltovarmuus: Edes korona ei ole näköjään opettanut meille, mitä huoltovarmuus tarkoittaa, mitä omavaraisuus tarkoittaa. Tämä on kanssa asia, mitä ei vain pysty käsittämään, ei sitten parhaimmalla mahdollisella tahdollakaan.

Kyllä meidän velvollisuus on täällä tehdä fiksua, perusteltuja päätöksiä, joilla ei romuteta kansantaloutta eikä meidän omavaraisuutta eikä turvallisuutta. Tämmöinen touhu on todella pelottavaa eikä todellakaan lisää meidän luottamusta kansalaisten silmissä. Tältä se tuntuu, kun mennään saranapuolelta sisään ja perä edellä petäjään. Ei ole tarvinnut elämäänsä aikaisemmin näin tehdä, mutta nyt joutuu tekemään. — Kiitos.

20.29 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa herra puhemies! On toki tässä mietinnössä paljon hyvääkin, kuten näissä edellisissä puheenvuoroissa saimme kuulla ja kuten edustaja Kivirantakin hyvin kuvasi. Sähköveron laskeminen teollisuuslaitoksissa on tervetullut uudistus ja nimenomaan tukee tätä hyvää ja järkevää ilmastopolitiikkaa.

Mutta tuo turveasia on sellainen asia, että siitä ei voi olla hiljaa. Kaikkihan lähti menemään päin seiniä silloin, kun tehtiin päätös, että turve ei ole uusiutuva energia. Kyllä olisi kuitenkin hyvä, että eduskuntakin luonnontieteelliset tosiasiat tunnustaa. Tämän päivän turpeen käyttöön nähden turvetta tulee joka kesä lisää noin kolminkertainen määrä.

Arvoisa puhemies! Kun kerran esitän kritiikkiä, niin pitäähän tehdä myös parannusesitys, ja esitykseni on sellainen, että kun me tiedämme, paljonko turvetta vuosittain tulee, niin käytetään edes se vuotuinen kasvu. Silloin ilmastopolitiikka on kestävä, ihan selvästi. Nyt tuntuu, että se turpeen alasajo on joillekin ihmisille ja joillekin edustajille suorastaan kunnia-asia tosiasioista välittämättä ollenkaan yhtään mitään. Jos joku turvetta käyttävä voimala lopettaa, niin lasketaan, että syntyy päästövähennys, kun turpeen poltto loppuu. Niinhän ei suinkaan ole. Syntyy päästöjä lisää, kun sinne ajetaan puuta ympäri maailmaa ja poltetaan fossiilisia aineita tukiaineina. Turve on uusiutuva, se ei ole fossiili. Näinhän se Ruotsissakin on. Ruotsissa turve on uusiutuvaa energiaa ja sitä saa käyttää, mutta Suomessa poliittisesta kateellisuudesta — tai mistä syystä, en ymmärrä niitä syitä — se on lopetettu ja tehty tämmöinen karhunpalvelus suomalaiselle teollisuudelle.

Arvoisa puhemies! Se iso vaara on siinä, että me vaarannamme Suomen metsäteollisuuden tulevaisuuden tässä maassa. Tänä päivänä on edullisempaa metsänomistajalle myydä se puu energiaksi, olkoon sitten tukkia tai kuitua, kuin Enson ostajalle tai Metsäliiton tai UPM:n ostajalle tai jollekin muulle. On taloudellisesti paljon kannattavampaa tehdä se ratkaisu. Eihän tässä politiikassa ole päätä eikä häntää, jos tällä keinoin tehdään. Vaarannamme Suomen metsäteollisuuden tulevaisuuden. [Marko Kilpi: Kyllä!]

UPM:n toimitusjohtaja ja hallituksen puheenjohtaja ja samoin Enson johtaja ovat sanooneet jo suoraan: Suomi ei ole meidän ykkösprioriteetti enää. Pitäkö se vielä selvemmin sanoa? Kuinka moni kansanedustaja haluaa, että Suomesta metsäteollisuus lakkautetaan? Tällaisia päätöksiä tekemällä se tapahtuu, ei tietenkään kerralla, mutta aina kun uusi investointipäätös tehdään, niin se pikkuhiljaa lähtee täältä. Me olemme juuri olleet todistamassa sellutehtaan lakkauttamista. Kiteeltä lähti saha. UPM on ilmoittanut, että lähivuosina lakkautetaan paperikoneita lisää. Sitten joku sanoo teille, että paperin kulutushan vähenee. Kyllä vähenee, mutta kysymys on vain, missä sitä tuotetaan. Suomi ei ole enää metsäteollisuuden ykkösprioriteetti tuotantoalueena. Siis tuotanto täällä loppuu. Sitäkö me haluamme?

Pöytäkirjan asiakohta PTK 156/2020 vp

Koko Suomen hyvinvointi on rakennettu metsäteollisuuden tuotantoa käyttäen. Se lisä-arvo on tullut sieltä. Samoin se on luonut Suomeen metalliteollisuuden. Eivät nämä Ponsset ja John Deeret ja monet muut metalliteollisuudet pajat, jotka ovat kasvaneet kansainvälisiksi vientiyrityksiksi, ole syntyneet sattumalta, ei ole syntynyt sattumalta kemianteollisuus, ei sähköntuotanto, ei lämmöntuotanto, ei mikään. Ne ovat kaikki metsäteollisuuden hyvää työtä enemmän kuin yhden vuosisadan aikana. Semmoisen tulevaisuuden me olemme tällä turvepääöksellä vaarantaneet, tehneet puun polttamisesta kannattavaa kaikissa olosuhteissa. Onhan tässä jotakin todella päin mäntyä mennyt. Sitten me täällä vielä, ainakin vihreiden kansanedustajat puhuvat suurena riemuvoittona, että turve loppuu.

Turvetta tuotetaan Suomessa tällä hetkellä noin 40 000 hehtaarin alueelta sekä suurempien yhtiöiden että pienten yrittäjien toimesta. Nämä yrittäjät tuovat suomalaiseen yhteiskuntaan valtavan määrän rahaa, maksavat veronsa, maksavat arvonlisäveroa, polttoaineveroa ja vaikka mitä veroja, mutta mitä tapahtuu nyt? Suurin osa yrityksistä poistuu markkinoilta, joko lopettaa tai menee konkurssiin. Ehkä se riipaisevin esimerkki, arvoisa puhemies, mitä tässä yhteydessä olen kuullut, oli muuan suomalainen pienyrittäjä, jolla on sidottua pääomaa omaan yritystoimintaan — turvealueisiin, koneisiin, laitteisiin, halleihin ja muihin — lähes 4 miljoonaa euroa, ja kun se yhden yön päätöksellä napsahtaa nolliin. Mies soittaa ääni väristen minulle, että mitäs tässä nyt tehdään, kun koko talo on kiinnitetty lainan vakuudeksi pihalla oleva katuharja tai polkupyörä mukaan lukien, ja eduskunnassa tehdään päätöksiä ja täällä tuuletellaan tuolla käytävillä, että oli hieno päätös. Kyllä tästä hommasta on pikkuhiljaa järki hävinnyt.

Samaan aikaan vaarannetaan metsäteollisuus ja koko energiateollisuus. Meillä nämä märät talvet lisääntyvät, niin kuin edellisessä puheenvuorossani sanoin. Sitten mitä tulee tilalle? Ei mitään. Koko meidän kaukolämpöjärjestelmäverkko on vaarassa tällä hetkellä. Ei Ouluun ajeta haketta sen tautta, että se on edullista, vaan koska se on ainoa vaihtoehto tällä hetkellä.

Arvoisa puhemies! Harvoin eduskunnassa puhuessani olen tuntenut mieleni näin rasakaaksi, mutta nyt se on. En ole epätoivoinen, koska ymmärrän, että tässä talossa on ennenkin tehty korjaavia päätöksiä, mutta tähän ilmastohumppaan, mitä tässä talossa tanssitaan nyt oikein tukka putkella, pitäisi löytyä järkeä. Ei tällä keinoin maan asioita voi hoitaa. Ja kun katsotte medialehteriä, niin kiinnostaako tämä ketään median toimijoita? Eipä kovin paljon näytä kiinnostavan. Toivon mukaan seuraavat jonkun nettiyhteyden välityksellä tätä keskustelua.

Tällä tavalla kun me menemme, niin meillä on kohta 500 000 työtöntä ja maasta pakenee teollisuus, joka sijoittuu muuante maailmaan. UPM rakentaa tällä hetkellä tehdasta Uruguayhin. Sinne menee kaikkine investointeineen 3 miljardia. Saksaan tulee biotuote-tehdas UPM:lle, 500 miljoonaa. Eikö nyt pitäisi hälytyskellojen soida? Menivätköhän investoinnit nyt ihan oikein?

Tämä on hyvin raskasta sanottavaa minulle, arvoisa puhemies. En tästä nauti, en pätkän vertaa. Tällainen päivä on minulle yksi via dolorosa, mutta olen kuitenkin kristittynä positiivinen ihminen ja suhtaudun asioihin niin, että kun tehdään virheitä, ne myös korjataan, ja tässä on nyt se korjaamisen aika. Pyydän vain niitä vihreitä kansanedustajia, jotka tällä turpeen vihalla ovat itsensä läpi lyöneet ja mainitsevat tuolla kaduilla, miten loistavia ympäristötekoja ovat tehneet, ottamaan laskimen ja tutkimaan oikeasti, mistä ne päästöt syntyvät.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 156/2020 vp

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Totean nyt vain tämän puheenvuorosi johdosta, että meillä on toimittajalehterit tyhjinä tämän koronatilanteen takia joka päivä. [Hannu Hoskonen: Ymmärrän!]

Yleiskeskustelu päättyi.

Asian käsittely keskeytettiin.